

Inventaris van het archief van G.H.J. van der Molen

Levensjaren 1892-1978 (1910-1975)

Samengesteld door M.E. Nolte

Historisch Documentatiecentrum voor het
Nederlands Protestantisme (1800-heden)
Vrije Universiteit Amsterdam
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

Collectie nummer: 268
1995

Inleiding

Beknopt levensbericht

Gezina Hermina Johanna van der Molen werd geboren op 20 januari 1892 te Baflo, Groningen. Ouders: Jan van der Molen Tzn (geboren 1868, overleden 1939), Geertje Kuik (geboren 1856, overleden 1928). Vader Van der Molen was aldaar hoofd van de één jaar tevoren opgerichte christelijke school. Hij was geboren in Nijeveen (Drente), maar beschouwde Steenwijk (Overijssel) als zijn eigenlijke vaderstad. Moeder Van der Molen kwam uit een der veenkoloniën, nl. Wildervank.

Gezina groeide op als enig kind, er kwamen nog drie jongetjes, die allen kort na de geboorte stierven. In 1903 werd vader Van der Molen schoolopziener in het arrondissement Dokkum. De familie verhuisde naar Leeuwarden. Hier bezocht Gezina eerst de openbare Mulo-school en met het behaalde diploma ging ze naar de pas opgerichte Christelijke Kweekschool. Er was nog even sprake van dat zij naar het Gymnasium te Leeuwarden zou gaan, maar het werd de kweek.

In 1909 verhuisde de familie naar Rotterdam. Gezina zette haar studie voort aan de christelijke kweekschool te Rotterdam en behaalde in 1910 de akte LO, later gevolgd door die van nuttige handwerken en lager Engels.

Vader Van der Molen was intussen lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal geworden voor het kiesdistrict Sliedrecht. Hij was lid van de ARP. Als arr. schoolopziener verkreeg hij de overplaatsing naar het arrondissement Hillegersberg. Hij woonde nauwelijks een jaar in Rotterdam of hij werd tot gemeenteraadslid gekozen en in de e.v. raadsvergadering tot wethouder van Onderwijs. In 1919 werd Van der Molen burgemeester van de gemeente Renkum met als woonplaats Oosterbeek, welke functie hij tot 1934 bekleedde, waarop hij naar Den Haag verhuisde. Hij was kamerlid tot 1925.

Gezina voelde eigenlijk niets voor het beroep van onderwijzeres. Ze ging in 1917 in Amsterdam in de verpleging. (Wilhelmina Gasthuis, Ziekenverpleging Prinsengracht). Dit beroep was echter te zwaar voor haar, (10-urige werkdag). Ze was zelfs korte tijd als kinderjuffrouw werkzaam, maar dit was geen groot succes, en ze ging in de journalistiek.

Intussen raakte Gezina bevriend met de familie Anema. (Ze kende de familie al vanuit Friesland). Op verzoek van haar moeder kwam ze in huis bij de familie, die toen in Amsterdam woonde, later door de woningnood gedreven naar Zandvoort verhuisde en nog later naar Haarlem. Ze vond bij deze familie een thuis van 1918 tot 1924. Intussen had haar persoonlijkheid zich al meer ontplooid. Eén der meest beslissende gebeurtenissen was het uitbreken van de 1e wereldoorlog in 1914. Het feit dat in het z.g. christelijke Europa een oorlog kon ontstaan en voortduren greep haar sterk aan. Het sociale werk dat zij in Rotterdam was gaan doen, bevredigde haar niet langer.

De vragen van oorlog en vrede namen haar al meer in beslag. Als journaliste zocht zij internationale contacten en vond die in feministische kringen en later ook in de kring van het christelijk vakbondsleven. Zij bezocht als journaliste internationale vrouwencongressen o.a. te Oslo, (toen Christiania)

en Wenen en een internationaal congres van het internationaal vakverbond te Innsbrück.

De positie van de vrouw en haar beperkte ontwikkelingsmogelijkheden hielden haar naast de vredesbeweging sterk bezig, terwijl ook het sociale vraagstuk haar niet losliet. Op feministisch gebied had zij grote bewondering voor de schrijfster Johanna Naber, die een gematigd feminisme voorstond. In deze kring, waarin ze ook Wilhelmina Drucker, Aletta Jacobs e.a. ontmoette, was zij als eerste uit protestantse christelijke kring zeer welkom. Zij sloot vriendschap met Cato van der Pijl, de eerste roomskatholieke vrouwelijke arts met wie zij zich op dit gebied nauw verwant voelde, een vriendschap die tot aan de dood van Cato in 1966 voortduurde. Op het gebied van de vredesbeweging kwam zij o.a. in aanraking met Clasina Kluyver, die verbonden was aan het Departement van Buitenlandse Zaken. Ook met haar ontwikkelde zich een vriendschapsverhouding. Gezina schreef na de dood van Cl. Kluyver in 1974 een 'In Memoriam' in het mededelingen blad van de Nederlandse Vereniging voor Vrouwen met academische opleiding.

Door al deze activiteiten en persoonsontwikkelingen werd de verhouding met haar ouders er niet beter op. Vooral vader Van der Molen kon het maar moeilijk aanvaarden, dat zijn enige dochter een eigen weg volgde en er ideeën op nahield, die niet strookten met de van ouds gehuldigde opvattingen in de kring, waarin zij was grootgebracht. Het contact met haar moeder, al kon deze evenmin veel begrip opbrengen voor de zelfstandige levenshouding van haar dochter, bleef altijd bewaard. In latere jaren werden alle moeilijkheden overwonnen en werd de verhouding met haar beide ouders weer even hartelijk als vanouds.

Gezina deed haar intrede in de journalistiek in 1920 met 2 of 3 artikelen over Multatuli ter gelegenheid van de herdenking van diens geboortedag in 1820, die in *De Amsterdammer* werden geplaatst. Dit leidde tot vaste medewerking aan dit blad. Hiermee ging een grote activiteit op het gebied van het verenigingsleven en met het houden van lezingen gepaard. De eerste voordracht hield zij voor een gemeentevergadering van de Gereformeerde Kerk te Zandvoort omstreeks 1919. Het onderwerp was: 'De sociale prediking van Jezus'. Later werd haar repertoire uitgebreid met tientallen onderwerpen over de vredesbeweging, de vrouwenbeweging enz. Intussen bevredigde de journalistiek Gezina niet geheel. Haar dorst naar kennis nam toe en ze voelde er al minder voor te schrijven over onderwerpen, waarvan zij maar oppervlakkig op de hoogte was. Toch heeft zij met veel plezier gewerkt aan *De Amsterdammer*, een in de twintiger jaren verschijnend dagblad, dat later in *De Standaard* opging, waaraan Gezina nog enkele jaren [verbonden bleef].

Uit een groeiende belangstelling voor de internationale verhoudingen en mede gestimuleerd door prof. Anema kwam het verlangen bij Gezina op om rechten te studeren, teneinde dieper op de internationale rechtsvragen te kunnen ingaan. Het vredesvraagstuk stond daarbij op de voorgrond.

Op grond van artikel 30 van de HO-wet werd Gezina na een colloquium doctum tot de juridische faculteit van de Vrije Universiteit toegelaten in 1924. Het jaar daarna deed zij kandidaatsexamen in de rechten en in 1929 doctoraal examen. Zij besloot haar studie met een in het Engels geschreven proefschrift getiteld: 'Alberico Gentili and the development of international law'. Zij promoveerde in 1937 aan de VU. Haar promotor was Anema. Intussen schreef zij verschillende artikelen in kranten en tijdschriften, (o.m. in *Antirevolutionaire Staatkunde*), en hield tal van lezingen over volkenrecht, vredesbeweging, vrouwenbelangen (o.a. huwelijksrecht) enz. Zij maakte deel uit van de redactie van het maandblad *Christelijk Vrouwenleven*, redi-

geerde korte tijd een eigen vrouwenblad, *Ons Vrouwenblad*, en gaf samen met de bekende schrijfster A. van Hoogstraten-Schoch een bundel artikelen uit, getiteld 'Christelijk Vrouwenboek', waarin verschillende artikelen van haar hand verschenen (1925).

Ze was een tijdlang lid van het hoofdbestuur van de NCVB (Nederlandse Christen Vrouwen Bond) die zij hielp oprichten in 1919. Samen met A. Anema-Gertzen stichtte zij een afdeling van de NCVB te Zandvoort (1920, en te Haarlem, 1921). Ze richtte in 1922 eveneens tezamen met Anema te Haarlem de Christelijke Vereniging voor Kraamhulp op. Van tal van verenigingen was ze bestuurslid of presidente, o.a. van de vereniging van Academisch-gevormde Christenvrouwen. Ze was o.a. lid van de vereniging voor Volkenbond en Vrede en presidente van de door deze vereniging ingestelde Jeugd. Onderwijscommissie, in welke functie zij verschillende jeugdcongressen organiseerde. Ze was lid van de redactie van 'De Volkenbond'.

In 1935 organiseerde zij een grote gebedsbijeenkomst in de grote St. Bavokerk te Haarlem naar aanleiding van Italië's inval in Abessinië. Enkele jaren vroeger (1931) leidde zij een grote bijeenkomst van wat werd genoemd: 'De Christenvrouwenvredesactie' in het Instituut voor de Tropen (toen Koloniaal Instituut) te Amsterdam. Deze beweging maakte zeer veel opgang. Zij was bedoeld als een manifestatie van vrouwen ter popularisering en ondersteuning van de ontwapenings-conferentie te Genève.

Aan al deze activiteiten kwam door de Duitse inval in ons land een abrupt einde. Wel werden in de periode tussen de beide wereldoorlogen vele internationale contacten gelegd en buitenlandse reizen ondernomen.

Na haar promotie kreeg Gezina een studieopdracht van de Dr. Abraham Kuyper stichting te 's-Gravenhage. Zij koos als onderwerp een biografie van Théodore de Bèze (Beza) met een speciaal onderzoek naar zijn opvattingen over de vragen van oorlog en vrede. Hiervoor werd haar door de Abraham Kuyper stichting een jaarlijks stipendium toegekend. Ook deze studie, waarvoor zij reeds vrij veel vòòr-studies had verricht, o.a. in het 'Musée de l'histoire de la Réformation' te Genève, werd plotseling afgebroken door de Duitse bezetting van Nederland. Zij was in Genève toen Hitler de Scandinavische landen Denemarken en Noorwegen binnenviel en kon nog juist bijtijds repatriëren vòòrdat de Duitsers Nederland onder de voet liepen. Gezina woonde toen in Aardenhout samen met Maria Elizabeth Nolte, die zij als gecommiteerde bij het eindexamen van de RK-kweekschool te Amsterdam, waaraan Mies Nolte als lerares verbonden was, in 1929 ontmoette en met wie zij een jaar later vriendschap sloot. De oorlog overviel de vriendinnen niet. Beiden hadden een grondige afkeer van het nationaal socialisme. In 'München', waar Chamberlain z.g. met Hitler tot overeenstemming was gekomen, hadden zij geen vertrouwen. Toch was het nog een diepe schok, toen zij in de zéér vroege morgen van 10 mei 1940 de vliegtuigen met het hakenkruis in de lucht zagen. De nacht werd in gebed en tranen doorgebracht. Zij maakten zich geen illusies over wat ons land en volk te wachten stond. Vooral vreesden zij voor het lot der Joden. Toch bleek alles nog veel erger te zijn dan iemand zich kon voorstellen. De oorlogstijd en de bezetting van ons land vormen een hoofdstuk apart in het leven van Gezina van der Molen. In dit levensbericht kunnen alleen de voornaamste feiten uit deze periode worden aangestipt. Al spoedig nam zij daadwerkelijk deel aan het verzet. Zij stelde o.a. een gebed op, waarin ook in het bijzonder voor de Joden werd gebeden. Dit gebed werd in enkele gereformeerde kerken een tijdlang eens per maand gebeden. Zij weigerde de z.g. Ariërverklaring af te leg-

gen, wat vereist was om lid van een eindexamencommissie te zijn. De Duitsers ontdekten dit wat laat en zij werd, toen het tot hen was doorgedrongen, prompt van het examen verwijderd. (Aan het Christelijk Lyceum te Hilversum). De leerlingen vonden het prachtig! Gezina maakte vanaf de oprichting deel uit van de redactie van *Vrij Nederland*, dat onder leiding stond van Henk van Randwijk en, waartoe ook Arie van Namen behoorde. Van Randwijk was een zeer begaafde en kloeke verzetsstrijder. Het contact met was gelegd door Henk Vos en Wim Speelman, beiden later gefusilleerd. Na een meningsverschil met Van Randwijk trad Gezina eind 1942 uit de redactie van *Vrij Nederland* en richtte zij met Jan Schouten, Sieuwert Bruins Slot en Eb van Ruller het illegale blad *Trouw* op. De oprichtingsvergadering had in januari 1943 ten huize van de dames Nolte en Van der Molen plaats. In de zomer van 1942 waren beide dames al gearresteerd, toen de SD een inval deed in haar zomerverblijf te Noordwijk. De Duitsers en NSBers wisten niet welk een goede vangst ze gedaan hadden. Henk van Randwijk en een ander lid van de redactie J.H. de Groot werden al spoedig vrijgelaten. De beide vriendinnen werden opgesloten in het huis van bewaring in Arnhem (van 29 juni tot 25 juli). Later besefte de SD dat ze de beide dames ten onrechte [hadden laten gaan. Maar toen men hen] opnieuw wilde arresteren waren ze ondergedoken en dus onvindbaar! De SD heeft toen haar huis in Aerdenhout leeg gehaald. Gelukkig hadden de jongens en meisjes van de illegaliteit nog net een nacht tevoren de boeken en kostbaarheden uit het huis gehaald en bij burens ondergebracht! Er hebben toen tot aan de bevrijding NSBers in het huis gewoond, die op de 'dolle dinsdag' in september 1944 zijn gevlucht!

Een belangrijk aspect van het verzet was zowel voor Maria Nolte als Gezina van der Molen de hulp aan Joodse kinderen. Ze wisten toen weliswaar nog niet welke gruwelijkheden in de Duitse concentratie-kampen werden bedreven, maar ze voelden wel hoe groot het gevaar was dat in het bijzonder de joodse kinderen bedreigde. Gezina voelde zich hierbij op twee manieren betrokken. Eerstens bleef zij zolang er nog treinen liepen doorgaan met het houden van lezingen, meestal voor de afdelingen van de NCVB Het onderwerp luidde: 'Vrouwenleven in de 16e en 17e eeuw', toegespitst op de heldhaftige vrouwen, die in de tijd van de reformatie de Spaanse inquisitie ten spijt, alles, tot het leven toe, ten offer brachten aan haar geloofsovertuiging. De toepassing van de preek was dan een openlijke aansporing om Joden en Joodse kinderen in huis te nemen en te verbergen, om ze zo voor vervolging te vrijwaren en hun leven te redden! Menig bestuur van een afdeling van de NCVB luisterde met angst in het hart naar deze openlijke 'ophitsende' woorden, maar Gezina is nooit verraden. Het redden van joodse kinderen was nog belangrijker. Een tijdlang kon men nog via de Hervormde kweek-school aan de Plantage Middenlaan doordringen in de tuin van de joodse crèche waar de Duitsers de joodse kinderen onderbrachten wier ouders al gedeporteerd waren. Ettelijke malen heeft Gezina hier een kind gehaald, dat dan eerst naar een huis van vrienden in Amsterdam werd gebracht. Vandaar werden ze door koeriers gebracht naar een familie op het platteland, die zich bereid had verklaard een joods kind op te nemen. Helaas kwam er een abrupt einde aan dit werk, toen de Duitsers de crèche sloten en er na de spoorwegstaking in 1944 geen openbare middelen van vervoer meer waren. Vermeld zij nog dat Gezina tijdens de bezetting een clandestien geschrift 'Bezetting' uitgaf. Het ligt buiten het bestek van dit levensbericht dieper in te gaan op de vele ervaringen van die lange, bange jaren van 1940-1945, al liggen deze droeve gebeurtenissen nu na 30 jaar nog vers in het geheugen.

Met de bevrijding begon een heel nieuwe periode in het leven van Gezina van der Molen. Haar moeder was in 1928 gestorven en haar vader ging in 1939 heen. Ze betrok in mei 1945 tezamen met haar vriendin opnieuw haar woning in de Klapheklaan 14 te Aerdenhout, maar voelde zich in dit huis, dat tijdens haar onderduikperiode door NSBers was bewoond, niet meer thuis. In april 1954 verhuisden zij naar een nieuw gebouwd huis aan de Westerduinweg 5 te Aerdenhout.

Na de oorlog brak er al dadelijk een druk leven voor Gezina aan. Eerstens werd zij benoemd als voorzitter van het Ambtenarengerecht in de gemeente Bloemendaal. Een functie waarin zij tezamen met twee medeleden tot taak had het politiek gedrag van zekere ambtenaren, die tijdens de oorlog 'fout waren geweest' te beoordelen.

In de tweede plaats werd zij door de minister van Justitie benoemd tot voorzitter van de Rijkscommissie voor Oorlogspleegkinderen, een soort bijzondere voogdijraad, waarin een dertig-tal personen zitting had, deels bestaande uit personen uit de oude illegaliteit, uit Joodse groeperingen en de kinderbescherming. Dit werk betrof voor de overgrote meerderheid Joodse oorlogswezen in wier voogdij moest worden voorzien. Het geringe aantal kinderen, wier ouders in Indië waren omgekomen, leverden geen grote problemen op.

Met de joodse kinderen stond dit anders. De beslissing om het in een goed pleeggezin, waar het liefde ontving, te laten of wel het over te brengen in een Joods milieu was vaak vreselijk moeilijk te nemen. Gezina heeft dit werk van 1 september 1945 tot 1 september 1949 geheel belangeloos gedaan. De tegenstellingen in de commissie waren vaak scherp, al hadden de leden ieder voor zich de belangen van het kind op het oog. De zware verantwoordelijkheid, die deze functie meebracht drukte Gezina zwaar en heeft haar menige slapeloze nacht bezorgd. Er kan hier niet dieper op het probleem zelf ingegaan worden. Zeker is dat hiermee een prachtig stuk sociaal werk is gedaan, dat, hoewel het de moeilijkste en zwaarste taak is geweest die Gezina ooit heeft verricht, zij op deze periode toch met grote voldoening terugziet.

Toch lag haar levensbestemming op wetenschappelijk terrein. Uit de kring van de juridische faculteit aan de Vrije Universiteit kwam het verzoek tot haar een aanvraag bij curatoren van de VU in te dienen om als privaatsdocent colleges in het volkenrecht te mogen geven. Van de aanvang af droeg deze taak karakter van een professoraat, ofschoon zij eerst in 1949 tot buitengewoon hoogleraar werd benoemd en tenslotte in 1958 tot gewoon hoogleraar in de vakken volkenrecht en internationale betrekkingen. Eerst in deze functie kwam Gezina geheel tot haar recht. Zij ging totaal in haar wetenschappelijk werk op. Zij vervulde tal van nevenfuncties, schreef vele artikelen en enkele brochures, vervulde allerlei spreekbeurten en was o.a. jarenlang nauw betrokken bij de strijd van de Zuid-Molukkers in Nederland, enz. Acht studenten, waaronder twee Surinamers, promoveerden bij haar in het Nederlands, Engels, Frans en Zuid-Afrikaans. Mr. P.H. Kooijmans was gedurende enkele jaren haar assistent. Hij volgde haar later op als hoogleraar. Het hoogtepunt van haar wetenschappelijke loopbaan bestond voor haar in het verlenen van het eredoctoraat in de rechten aan de Zwitser Max Huber die in de periode tussen de beide wereldoorlogen een tijdlang president van het toenmalige Permanente Hof van Internationale Justitie te 's-Gravenhage is geweest. Dit eredoctoraat werd Huber verleend op 20 oktober 1950. Gezi-

na beschouwde dit zelf als een grote eer. Hier past de opmerking dat naast de figuur van Anema, die haar wetenschappelijke ontwikkeling sterk heeft beïnvloed en haar in deze richting heeft gestimuleerd en begeleid, Max Huber eveneens een grote invloed op haar wetenschappelijk denken heeft uitgeoefend. Ook met hem verbond haar een grote geestverwantschap en vriendschap, die tot aan zijn dood in 1960 stand hield.

In 1946 en 1952 maakte zij deel uit van de Nederlandse delegatie naar de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties te New York. Zij nam deel aan de werkzaamheden van de 3e en 6e commissie en voerde verscheiden malen het woord.

In de Verenigde Staten bezocht zij Chicago en Washington en sprak o.a. op een evangelisatie bijeenkomst in de 'Bowery' te New York, een bekende achterbuurt. Van haar politieke activiteit zij slechts vermeld dat zij het vrouwen dispuut 'Sevar' oprichtte, een club van AR-vrouwen, die tezamen met RK-vrouwen enkele interessante conferenties hielden.

Zowel de AR-partij als de regering en bepaalde groepen deden meer dan eens een beroep op haar. Ze was o.a. gedurende enkele jaren lid van de commissie van toezicht op het Rijksbureau voor Oorlogsdocumentatie en in 1946 werd zij benoemd tot officier in de orde van Oranje-Nassau. Ze was erelid van de vereniging van vrouwelijke studenten, en van de juridische faculteitsvereniging, beiden aan de VU Later ook erelid van de Nederlandse Christen Vrouwenbond.

In 1966 werd zij door de Nederlandse regering tot lid van de Nederlandse groep van het Permanente Hof van Arbitrage benoemd, daarmee de eerste vrouw ter wereld om in dit hoog college zitting te nemen.

In 1961 maakte zij geheel alleen een reis naar tien landen in het Verre- en Midden-Oosten. De reis werd ondernomen om na te gaan welke ethische beginselen betrekking hebbende op de internationale verhoudingen in de voornaamste niet-christelijke godsdiensten, worden gevonden. Van het plan om de verzamelde gegevens te verwerken in een wetenschappelijk boek moest Gezina om gezondheidsredenen afzien. Eén der voornaamste aspecten van haar wetenschappelijk werk was de nooit aflatende strijd tegen discriminatie en racisme. Ze verfoeide de 'apartheidspolitiek' van Zuid-Afrika en was de eerste presidente van de Nederlandse groep van het 'Defence and Aid Fund'. Haar diepe bewogenheid met de menselijke nood waarmee zij in het Oosten werd geconfronteerd drong haar er toe na haar emeritaat in 1962 een bescheiden hulpactie op touw te zetten. Ze richtte daartoe de stichting 'Adjutorium' op, die zich ten doel stelt allerlei sociaal werk, met name in India met betrekking tot melaatsenzorg, medische hulp in het algemeen, hulp aan kinderen en bejaarden enz. te steunen. Gezina schreef hierover een boekje: *Recht op de naaste af*, dat eind 1975 uitkwam.

Haar vriendschap met dr. Maria Nolte, met wie zij meer dan 45 jaar samenwoonde, houdt tot op heden stand. Zij is aan deze vriendin, met wie zij gedurende bijna een halve eeuw lief en leed heeft gedeeld, grote dank verschuldigd en heeft zeker in belangrijke mate haar invloed ondergaan. In 1968 maakten zij samen een reis naar India, waar zij verschillende, door Adjutorium gesteunde projecten, bezochten.

Terugziend op een rijk, gevarieerd en werkzaam leven is zij vervuld met een diepe dankbaarheid aan God, die haar leven bestuurd heeft en haar in staat heeft gesteld haar persoonlijkheid naar verschillende kanten te ontplooien.

In elke periode van haar leven heeft zij steeds haar diepe afhankelijkheid gevoeld van de Heer, die zowel in de beoefening van de wetenschap, als in de menselijke samenleving wilde dienen. Het geloof in Jezus Christus was grondslag en richtsnoer van haar denken en handelen. Het was hierdoor dat haar streven naar gerechtigheid en vrede werd bepaald.

Ordering van het archief van Gezina van der Molen

Inventaris

- A. Wetenschapsbeoefening, 1-33
- B. Deelneming aan 'het Verzet', 34-44
- C. Politieke activiteiten, 45-55
  - In het Binnenland, 45-47
  - Internationaal, 48-55
- D. Andere activiteiten/functionies, 56-63
- E. Niet zuiver-wetenschappelijke voordrachten/publicaties, 64-72
- F. Personalialia, 73-76

Bij de ordening van het archief is de wetenschapsbeoefening door Van der Molen als uitgangspunt genomen, dit om de beide volgende redenen:

1. Gesteld kan worden dat de vier overige belangrijke taken, die Van der Molen heeft verricht, te weten:

- deelneming aan 'het Verzet', in woord en daad;
- het ontwikkelen van talrijke politieke en
- andere activiteiten, op nationaal en internationaal terrein ontplooid, en
- de popularisering, voor wijde kring, van wat, vooral in wereldwijd verband, als recht christelijke gerechtigheid behoort te gelden.

Vier taken, die vervolgens in dit archief, successievelijk in de rubrieken B, C, D en E hun neerslag vinden, òf in 't geheel niet, òf niet met zóveel overtuiging, zouden zijn ter hand genomen en uitgevoerd, indien daaraan niet een wetenschappelijk-hecht-gefundeerd inzicht ten grondslag had gelegen.

2. Voorts heeft bij de ordening van dit archief steeds voor ogen gestaan, dat het t.z.t. bij een wetenschappelijke instelling, i.c. de Vrije Universiteit Te Amsterdam, zal worden ondergebracht. Ook met 't oog op die bestemming leek het zinvol aan de neerslag van de wetenschapsbeoefening de eerste plaats (rubriek A) in dit archief in te ruimen.

Het archief wordt afgesloten met een zesde rubriek (F): 'Personalialia', waarin, voornamelijk in de getuigenissen van anderen, leven en werken van Van der Molen worden belicht, en zó nog eens de revue passeren.

De onder één nummer samengebrachte stukken zijn, voorzover van datum voorzien, chronologisch gerangschikt.

Aerdenhout, december 1975.
M.E. Nolte

In de loop der jaren zijn er verschillende stukken aan het archief toegevoegd. Die zijn zonder nummer toegevoegd. Brochures, boeken en overdrukken zijn

uit het archief verwijderd, behalve als het ging om overdrukken uit zeer kleine of buitenlandse periodieken.

Een omslag stukken betreffende het Fonds tot bijstand aan oorlogspiegelkinderen (Educational Fund for War Foster Children), gesloten sinds 1992 is vanaf heden toegankelijk voor onderzoek.

20 januari 2015
Hans Seijlhouwer

Inventaris

A. WETENSCHAPSBOEFENING

- In memoriam J.A.H.J.S. Bruins Slot, z.d.
1 stuk
- Toespraak ‘Het volkenrecht in de branding’.
1 stuk
- Oude inventaris van M.E. Nolte, z.d.
1 stuk
- 1 *Alberico Gentili and the development of international law. His life, work and times*, met stellingen, 1937.
1 deel
- 2 Tekst van de Openbare Les: ‘Uitsluitend nationale bevoegdheid en gemeenschapsbevoegdheid in het Volkenrecht’, ter opening van colleges als privaatsdocente aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, 4 oktober 1947.
1 deel
- 3 Tekst van de inaugurele rede: ‘Subjecten van Volkenrecht’, bij aanvaarding van ambt als buitengewoon hoogleraar in het Volkenrecht aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, 25 maart 1949.
1 deel
- 4 Stukken betreffende de herdruk (2nd revised edition) van proefschrift, 1968, 1 deel.
1 omslag
- 5 Aantekeningen/recensies bij nrs 1 t/m 4, 1937-1968.
1 omslag
- 6 Stukken betreffende studieopdracht van de Dr. Abraham Kuyperstichting, (tevens schrift met aantekeningen over deze studie, later gebracht, nl. 24 juli 1979) 1938-1940.
1 omslag
- 7 Stukken betreffende benoemingen aan en relatie tot de Vrije Universiteit, 1945-1968.
1 omslag
- 8 Stukken betreffende afscheid van de Vrije Universiteit, 1962.
1 omslag
- 9 Stukken betreffende relatie tot de juridische faculteit van de Vrije Universiteit, 1949-1964.
1 omslag

- 10 Krantenknipsels met artikelen van en over A. Anema, hoogle-
raar aan de juridische faculteit van de Vrije Universiteit, 1921-
1952.
1 omslag
- 11-13 Teksten van colleges Volkenrecht aan de juridische faculteit
van de Vrije Universiteit, 1946-1962
2 omslagen, 1 bundel cahiers
11 1950-1958
12 1959-1962
13 1946-1960
- 14 Teksten van colleges 'Internationale betrekkingen' aan de eco-
nomische faculteit van de Vrije Universiteit, circa 1950-1961.
1 omslag
- 15 Teksten van colleges 'International Law' aan het Institute of
Social Studies te Den Haag, 1956-1958.
1 omslag
- 16 Tekst van college aan andere universiteit, 1956.
1 omslag
- 17 Teksten van colleges voor buitenlandse studenten (zgn. zomer-
colleges) en stukken betreffende de organisatie van die zomer-
colleges, 1950-1956.
1 omslag
- 18 Teksten van buitengewone colleges, n.a.v. bijzondere gebeurte-
nissen of Herdenkingen, 1946-1960.
1 omslag (waarin één cahier)
- 19 Teksten van interfacultaire colleges, 1951-1960.
1 omslag
- 20 Teksten van wetenschappelijke voordrachten voor de professo-
renkring, 1952-1962.
1 omslag
- 21 Stukken betreffende het dispuut 'Alberico Gentili, 25 februari
1955', 1954-1957.
1 omslag
- 22 Stukken betreffende contacten met collega's in binnen- en bui-
tenland, 1949-1967.
1 omslag
- 23 Stukken betreffende promoties, 1953-1964.
1 omslag

- 24 Stukken betreffende Max Huber, 1950-1960
1 omslag
A Betreffende erepromotie aan de Vrije Universiteit,
20 oktober 1950
B Necrologie, januari 1960.
- 25 Brieven van oud-leerlingen Vrije Universiteit, 1955-1968.
1 omslag
- 26-29 Stukken betreffende wereldreis 1961. 1960-1975.
3 omslagen en 1 deel.
26 Voorbereiding en verslagen, 1960-1961
27 Documentatie, 1960-1961
28 Voordrachten, tijdens de reis gehouden, 1961
29 *Recht op de naaste af*, G. van der Molen,
1975 [verwijderd]
– Aantekeningen van een reis naar Azië en het
Midden-Oosten, 1960.
- 30-32 Teksten van wetenschappelijke verhandelingen, circa 1930-
1970.
2 omslagen
N.B. Bevat exemplaren met correcties en aanvul-
lingen: *Vrede als vrucht der gerechtigheid*, 1948
en *Uitsluitend nationale bevoegdheid en gemeen-
schaps-bevoegdheid in het volkenrecht*, 1946
- 33 Manuscript voor te schrijven boek, getiteld: *An Inquiry into the
Foundations of International Society*. In tweevoud, circa 1963-
1968.
1 omslag

B. DEELNEMING AAN 'HET VERZET'

- 34 Voordrachten en publicaties i.v.m. 'het Verzet', 1940-1946.
1 omslag
- 35 Diverse stukken betreffende de Illegaliteit, 1940-1945.
1 omslag
- 36 Afleveringen *Vrij Nederland*, 1940-1943.
1 omslag
- 37-38 Afleveringen *Trouw*, 1943-1968.
2 omslagen
37 1943- (4 mei) 1945
38 (5 mei) 1945-1968
- 39 Foto van een episode uit de bezetting van *De Standaard* door
Trouw, enige dagen na 5 mei 1945.
1 stuk

- 40 Stukken betreffende Steunfonds ‘Mevrouw Martens’ (*Trouw*), ca. 1943-1945.
1 omslag
- 41-42 Stukken betreffende het *Trouw*-fonds, 1945-1959.
2 omslagen
41 1945-1949
42 1950-1959
- 43 Stukken betreffende lidmaatschap van de Rijkscommissie voor oorlogspleegkinderen, (zie ook doos 13) 1945-1949.
1 omslag
- 44 Stukken betreffende lidmaatschap van de Rijkscommissie van advies inzake uitkeringen ten behoeve van Nederlandse slachtoffers van de nationaal-socialistische vervolging, 1961-1962.
1 omslag

C. POLITIEKE ACTIVITEITEN

In het Binnenland

- 45 Stukken betreffende oprichting en lidmaatschap van ‘SCEVAR’ (Studiecentrum van vrouwelijke antirevolutionairen), 1946-1958.
1 omslag
- 46 Stukken betreffende lidmaatschap van de Commissie inzake het passieve vrouwenkiesrecht binnen de A.R.-partij, 1948-1953.
1 omslag
- 47 Stukken betreffende lidmaatschap van de redactie van *Antirevolutionaire Staatskunde*, 1960-1962.
1 omslag

Internationaal

- 48 Stukken betreffende oprichting en lidmaatschap van ‘International Ethos’ (commissie van de Wereldraad van Kerken), 1949-1965.
1 omslag
- 49-50 Stukken betreffende de Republiek van de Zuid-Molukken (‘Door de eeuwen trouw’) en Nieuw-Guinea, 1950-1963.
2 omslagen
49 1950-1955
50 1956-1963
- 51 Stukken betreffende lidmaatschap van de Ambon-commissie van de Antirevolutionaire Partij, 1957-1959.
1 omslag
- 52 Stukken inzake kwestie ‘Jungschläger’, 1956-1957.
1 omslag

- 53 Stukken betreffende lidmaatschap van het comité van aanbeveling van de stichting 'Nederland-Vrij China', 1964-1967.
1 omslag
- 54 Stukken betreffende medewerking aan het 'Defence and Aid Fund', 1965-1969.
1 omslag
- 55 Verzamelde krantenknipsels e.d. betreffende India, 1962-1971.
1 omslag

D. ANDERE ACTIVITEITEN/FUNCTIES

- 56 Stukken betreffende lidmaatschap van het Permanent Hof van Arbitrage, 1966-1974.
1 omslag
- 57 Stukken betreffende lidmaatschap van de Nederlandse Delegation bij de Verenigde Naties, 1946-1954.
1 omslag
- 58 Stukken betreffende het Ere-vice-presidentschap van de Gro-tian-Society, 1967-1968.
1 omslag
- 59 Stukken betreffende aanstelling/ontslag als lid van de Commissie van Bijstand van het Directorium Oorlogsdocumentatie en van de Commissie van Advies inzake volkenrechtelijke vraagstukken, 1953-1969.
1 omslag
- 60-61 Stukken betreffende contacten met vrouwen-organisaties, 1920-1972.
2 omslagen
60 1920-1940
61 1940-1972
- 62 Stukken betreffende Comité 'Levensvragen', 1950-1960.
1 omslag
- 63 Stukken betreffende contacten met Prinses Wilhelmina, 1949-1953.
1 omslag

E. NIET ZUIVER-WETENSCHAPPELIJKE VOORDRACHTEN/PUBLICATIES

- 64-66 Teksten van voordrachten, 1924-1969.
3 omslagen
64 1924-1937
65 1938-1950
66 1951-1969
- 67 Teksten van voordrachten betreffende christendom en Geloof, 1953-1962.
1 omslag
- 68-72 Artikelen en verslagen van redevoeringen, in kranten en tijdschriften, 1924-1974.
5 omslagen
68 1924-1950
69 1951-1956
70 1957-1965
71 1966-1974
72 'In Memoriams', 1960-1974

F. PERSONALIA

- 73-74 Interviews met en artikelen gewijd aan G. van der Molen, in kranten en tijdschriften, 1946-1972.
2 omslagen
73 1946-1967
74 1968-1972
- Interviews tachtigste verjaardag, Engels en Nederlands.
1 omslag
- 75 Diversen, 1910-1973.
1 omslag
– Curriculum vitae- Address Tiruvalla
– Diploma's- Lijst van eigen publicaties
– Koninklijke onderscheiding- Diversen
- 76 Particuliere correspondentie, 1938-1972.
1 omslag

OVERIGE STUKKEN

- Bijzondere onderwerpen, ongedateerde aantekeningen, onder andere 'Erkenning Duitsl.', 'Indonesië', 'Lotus arrest', z.d.
1 deel
- Register met summier literatuurvermeldingen, z.d.
1 deel

- Aantekeningen boeken, tijdschriften, z.d.
1 deel
- Collegedictaten
Staatrecht I, , 1925-1926 en II, 1926-1927.
Volkenrecht, 1925-1926 en 1926-1927.
Neutraliteit Bezettingsrecht, z.d.
5 delen
- Literatuur volkenrecht, z.d.
1 deel
- Enkele brochures en overdrukken.
1 omslag
- Enkele losse stukken.
1 omslag
- Foto en programma van de Conference on Ethical Values in
International Decision-making, 1958.
2 stukken
- Ansichtkaart van ‘je nicht Mien’, 1960.
1 stuk
- Oorkonde betreffende erelidmaatschap van de Nederlandse
Christen Vrouwenbond, 1964.
1 stuk
- Stukken betreffende het Fonds tot bijstand aan oorlogspeeg-
kinderen (Educational Fund for War Foster Children), opgericht
28-4-1947, Gezina van der Molen is voorzitter, 1947-1949
(1966).
1 omslag

Uit het archief verwijderd drukwerk en overdrukken

Enkele overdrukken uit veelal buitenlandse periodieken zijn hier, niet beschreven, wel opgenomen in het archief.

Alberico Gentili and the development of international law, his life, work and times,
[dissertatie] 1937

De beroepsarbeid van de gehuwde vrouw, [1938]

Christendom en internationale ordening, [1951]

Christendom en vrouwenbeweging, onder red. van J.A. Bavinck-Schippers [et al.],
1923

De beroepsarbeid van de gehuwde vrouw, [1938]

De vrouw en de vredesbeweging, 1924

Ethical values in international decision-making; the conference of June 16-20, 1958,
by B. Landheer ... [et al.], 1960

Friede als Frucht der Gerechtigkeit, [1952]

Misbruik van recht in het volkenrecht, 1949

*Norm en praktijk in de internationale samenleving. Afscheidscollege van Gezina
H.J. van der Molen als hoogleraar in het volkenrecht en de internationale be-
trekkingen aan de Vrije universiteit te Amsterdam op 25 mei 1962*

Recht op de naaste af, [ca. 1976]

*Subjecten van volkenrecht : rede uitgesproken bij de aanvaarding van haar ambt als
buitengewoon hoogleraar in het volkenrecht aan de Vrije Universiteit te Am-
sterdam op 25 Maart 1949, 1949*

*Uitsluitend nationale bevoegdheid en gemeenschaps-bevoegdheid in het volken-
recht,* 1946

Vrede als vrucht der gerechtigheid, 1948

*Zelfkritiek in de wetenschap: interfacultaire voordrachten in 1960 gehouden aan de
Vrije Universiteit, door R. Schippers ... [et al.], 1963*

Congresmap 'Gerecht in 't geding. 20 eeuwen procesperikelen' Universiteit van
Amsterdam, 1973.

Overdrukken uit

Anti-revolutionaire staatkunde

Bezinning

Free University Quarterly

Geloof en wetenschap

Internationale Spectator

*Leidstersblad. Uitgegeven door de Federatie van Christelijke Vereenigingen van en
voor Vrouwen en Meisjes*

Mens en Maatschappij

Merite

Nederlands tijdschrift voor het internationaal recht

Voorlopig

Vrouwenbelangen